

HISTORISCHE TIENDWEGEN IN NEDERLAND

Toelichting op de beschrijving van de afzonderlijke tiendwegen

De nummering van de tiendwegen hieronder komt overeen met de nummers op de kaarten die zijn gebruikt in de Landschapsatlas. Bij die nummering hieronder wordt in grote lijnen de ligging van oost naar west aangehouden, dat wil zeggen gemeten naar de oorspronkelijke of dan toch in elk geval historische lengte van de weg. Het coördinaat verwijst naar het meest oostelijke historische punt van de tiendweg. Dat is de lengte zoals gemeten op topografische kaarten van rond 1850. Daarmee is niet gezegd dat dit het oorspronkelijke oostpunt of de oorspronkelijk lengte is: het is een momentopname.

De vermelding van de gemeentenaam blijkt op de lange duur weinig praktisch, want er worden nog met enige regelmaat gemeenten samengevoegd. Toch is die als hoofdaanduiding van de tiendweg gehandhaafd. Daaronder volgt een nadere precisering van de locatie, meestal in de vorm van een poldernaam en/of de naam van een stad of dorp. Dat is met name van belang bij gemeenten waarin meerdere tiendwegen liggen.

Als een tiendweg door meer dan één gemeenten loopt, staat de weg genoemd onder de gemeente waarin de meest oostelijke punt ligt. Een tiendweg wordt 'historisch' genoemd wanneer er een vermelding of kaart van is gevonden van voor 1850. Dit is een verandering ten opzichte van eerdere publicaties: toen werd nog de grens van 1900 gehanteerd. Voor deze nieuwe grens is gekozen omdat door de gemeentewet van 1851 allerlei nieuwe eenheden ontstonden (de gemeentes), met samenvoeging van dorpen en daarmee gepaard gaande wijzigingen van straat- en wegnamen.

Wanneer eenmaal is vastgesteld dat zo'n historische melding bestaat, wordt er niet meer systematisch gezocht naar nóg oudere vermeldingen. De jaartallen zeggen dus weinig over de ouderdom van de tiendweg, Zijn er later wel oudere vermeldingen gevonden, dan is hieronder de oudste vermelding genoteerd.

Wanneer er in een tiendwegstelsel een knik of richtingverandering zit die samenvalt met de grens van een ontginning of polder, dan tel ik het stuk daarna als een ander exemplaar. Een voorbeeld: de 12,5 kilometer lange tiendweg in het noorden van de Alblasserwaard tussen Groot-Ammers en de boezem bij Kinderdijk loopt door de polders Liesveld, Streefkerk, Nieuw-Lekkerland en heeft wel wat knikjes, maar die vallen geen enkele keer samen met een poldergrens, dus wordt dit als één tiendweg beschouwd: nummer 44.

De gegeven Vermoedelijke lengte circa 1850 is gebaseerd op de topografische atlassen uit die periode. Maar daar staan in het algemeen geen namen bij de wegen, onder andere vandaar 'vermoedelijk'. De coördinaten zijn gebaseerd op vergelijkingen van dat kaartbeeld met het kaartbeeld van meer recente topografische kaarten.

Het is mij in geen geval gebleken dat met de tiendweg die in de historische documenten of kaarten is genoemd een ándere tiendweg is bedoeld dan de weg die er nu nog ligt. Theoretisch kan dat natuurlijk en ik heb ook soms mijn twijfels, maar ik had nergens een harde aanwijzing voor zo'n afwijking. In alle gevallen is er daarom vanuit gegaan dat de historische verwijzing op de huidige tiendweg of tiendwegrestanten betrekking heeft.

Na de 62 gelokaliseerde tiendwegen wordt nog een aantal niet gelokaliseerde historische tiendwegen opgesomd. Het is niet in alle gevallen uit te sluiten dat het daar in feite om een verwijzing naar een van de al wel gelokaliseerde tiendweg gaat.

Paul Minkjan, juni 2016.

63 gelocaliseerde Historische Tiendwegen

Toelichting op de bronaanduidingen:

BHIC: Brabant Historisch Informatiecentrum

Dekker: Dekker, C. (1983). Het Kromme Rijngebied in de Middeleeuwen. Zutphen.

Den Uyl: Uyl, W.F.J. Den (1963). De Lopikerwaard. II De Waterschappen. Utrecht.

GHA: Groene Hart Archief. Daarbinnen: OA: Oud-archief Gouda

Grote Historische atlas: Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000, Wolters-Noordhof, Groningen 1990. Alleen kaarten die voor 1850 verkend zijn, zijn gebruikt.

Krt AW en VHL:

NA: Nationaal Archief

Nk AV: Nieuwe Kaart van de Alblasserwaard en de VijfHeren landen, 1738

Nieuwe kaart Utrecht: Nieuwe kaart van den lande van Utrecht, uitgegeven door I. Covens en C. Mortier (1696).

Ottens: Ottens, R. en I., Nieuwe Kaart van de Vyf Heeren Landen (1741)

TdM: Teixeira de Mattos, L.F. (1906-1961). De waterkeeringen, waterschappen en polders van Zuid-Holland. 's-Gravenhage. X Delen.

UA: Utrechts Archief

1.

Gemeente Oss (NB)

Nadere aanduiding: De ontginningen De Kampen, Zeebosch, Liensvelden en Tusschen de Stegen in Lithoijen

Historische vermelding: 1798

Bron: BHIC 7315.468

Vermoedelijke lengte circa 1850: 3400 m

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°47'08.82"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: grotendeels verharde plattelandsweg met verspreide bebouwing. De meest oostelijke 150 meter is onverhard.

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja

2

Gemeente Oss (NB)

Nadere aanduiding: De ontginning De Hoeven in Lith

Historische vermelding: 1417

Bron: BHIC 7315.3

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1000 meter.

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°27'15.28"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: verharde plattelandsweg, met verspreide bebouwing.

Bijzonderheden:

a. Het is niet duidelijk in hoeverre vroeger een onderscheid werd gemaakt tussen deze twee tiendwegen. Omdat er een knik in zit bij de Hertog Janstraat, op de grens van twee ontginningen, beschouw ik ze als twee tiendwegen.

b. In een archiefstuk uit 1799 wordt een tiendweg bij Kessel genoemd. Kessel ligt ten westen van Lith. Dat kan betrekking hebben op deze tiendweg, maar het kan ook zijn dat de weg ooit nog verder doorliep in westelijke richting.

c. In sommige archiefstukken wordt onderscheid gemaakt tussen een hoge en een lage tiendweg bij Lith.

Foto: Ja.

3.

Gemeente Buren (Gl)

Nadere aanduiding: Zoelen-Maurik

Historische aanduiding: 1846

Bron: Grote Historische Atlas dl III, p 95

Vermoedelijke lengte circa 1850: 2500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°25'02.90"
Huidige staat: verharde plattelandsweg zonder bebouwing.
Huidige naam: Tiendweg-West en Tiendweg-Oost
Bijzonderheden: door de aanleg van het Amsterdam Rijnkanaal is deze tiendweg in de huidige twee delen geknipt. Het oostelijk deel volgt niet meer het oorspronkelijke tracee.
Foto: Ja, zowel van Oost als van West.

4.
Gemeente Wijk-bij-Duurstede (U)
Nadere aanduiding: Zijweg van de Wijkerweg
Historische vermelding: 1487
Bron: UA archief st maria magdalenaklooster van dominicanessen te Wijk-bij-Duurstede, 1006-5.
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°20'30.74"
Huidige naam: Melkwegse tiendweg
Huidige staat: Verharde, onbebouwde weg.
Bijzonderheden: Het gaat in dat archiefstuk uit 1487 om een stuk land "aan de Melkweg bij de Tiendweg".
Foto: Ja.

5
Gemeente Geldermalsen (Gl)
Nadere aanduiding: richting Meteren
Historische vermelding: 1696
Bron: Nieuwe kaart Utrecht
Vermoedelijke lengte circa 1850: 3200 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°17'22 07"
Huidige naam: Laageinde
Huidige staat: Verharde weg, in de bebouwde kom.
Bijzonderheden: maar een klein deel van het historische tracee is nu nog weg. Staat ook op kaarten als Laageindscheweg
Foto: Ja

6
Gemeente Wijk-bij-Duurstede (U)
Nadere aanduiding: Cothen
Historische vermelding: 1696
Bron: Nieuwe kaart Utrecht
Vermoedelijke lengte circa 1850: 3000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°15'51.10"
Huidige naam: Tuurdijk
Huidige staat: verharde plattelandsweg, met bebouwing.
Bijzonderheden: ligt deels langs Oosterlaak.
Foto: Ja

7
Gemeente Zeist (U)
Nadere aanduiding: bij Wulperhorst
Historische vermelding: 1696
Bron: Nieuwe kaart van Utrecht
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2200 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°14'44.46"
Huidige naam: Het verharde deel heet Tiendweg, het onverharde is naamloos.
Huidige staat: Deels verhard, deels onverhard.
Bijzonderheden:
a. De weg die nu nog Tiendweg heet loopt dood op de spoorlijn Utrecht-Arnhem. Vroeger liep de weg verder door naar het zuiden, tot aan de Zeister/Odijkse weg. Het gedeelte ten zuiden

van de spoorlijn is onverhard, maar is helaas recent ook gedeeltelijk door en afgegraven.
b. In archieven is ook sprake van een tiendweg in of bij Cattenbroek. Alhoewel tiendweg nr 7 vlakbij Cattenbroek ligt, lijkt het ook mogelijk dat daarmee een andere tiendweg bedoeld is, die dan min of meer in het verlengde iets verder naar het noordwesten zou liggen.

Foto: Ja

8.

Gemeente Bunnik (U)

Nadere aanduiding: Vlowijker polder bij Werkhoven

Historische vermelding: 1611

Bron: Dekker, p. 613

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1000 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°12'52.14"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: Verharde plattelandsweg met weinig bebouwing.

Bijzonderheden: Op sommige kaarten lijkt deze tiendweg langer te zijn en verder door te lopen naar het noorden.

Foto: Ja

9

Gemeente Bunnik (U)

Nadere aanduiding: Ten zuiden van de A12.

Historische vermelding: 1304

Bron: Dekker, p. 613

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1400 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°12'08.45"

Huidige naam: Tureluurweg

Huidige staat: verharde en bebouwde weg.

Bijzonderheden: Van de tiendweg die vroeger vanuit het centrum van Bunnik in Zuidwestelijke richting (naar Vechten) liep is nog maar een relatief klein stuk weg bewaard gebleven.

Foto: Ja.

10

Gemeente Houten (U)

Nadere aanduiding: bij landgoed Wickenburg

Historische vermelding: 1691

Bron: UA archief huis Wickenburg te 't Goy, inv nr 53-55

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1000 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°11'52.01"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: verharde weg.

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja

11

Gemeente Geldermalsen (Gl)

Nadere aanduiding: Beesd

Historische vermelding: 1453

Bron: Kort, J.C., Repertorium op de lenen van de hofstede Culemborg, 594

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1900 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°09'44.82"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: Verharde plattelandsweg. Bebouwd.

Bijzonderheden: geen.

Foto: Ja

12

Gemeente Houten (U)

Nadere aanduiding: langs Warmoesgraaf.
Historische vermelding: 1750
Bron: Dekker, p 241-242n
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1300 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°09'16.58"
Huidige naam: geen. De weg is verdwenen, er ligt alleen nog een slotenpatroon
Huidige staat: Alleen nog een restant van het slotenpatroon dat ooit langs de weg liep.
Bijzonderheden: geen
Foto: Nee

13.

Gemeente Lingewaal (Gl)
Nadere aanduiding: Asperen
Historische vermelding: 1549
Bron: Krt Nationaal Archief H 24
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°09'01.55"
Huidige naam: Tiendweg.
Huidige staat: Grotendeels verhard, maar de meest westelijke 300 meter nog onverhard.
Bijzonderheden: Mogelijk liep de tiendweg voeger nog een paar honderd meter door ten westen van de (veel later aangelegde) Zuider Lingedijk.
Foto: Ja.

14.

Gemeente Nieuwegein (U)
Nadere aanduiding: In het Wierse Veld bij Vreeswijk (in archieven ook onder de vermelding Jutphaas).
Historische vermelding: 1394
Bron: Dekker, 260n
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°07'24.65"
Huidige naam: Tiendpad
Huidige staat: Dit kleine paadje op de foto is het enige stuk wat resteert van de oorspronkelijke tiendweg.
Het stuk weg dat nu Tiendkade heet ligt niet op het oorspronkelijke tracee,
Bijzonderheden: Dit is een weg die als Tiendkade én als Tiendweg in de archieven en op kaarten voorkomt. Bovendien zijn er documenten uit 1797 waarin zowel sprake is van een tiendweg als van een tiendkade. Dat lijkt er op te duiden dat het westelijk deel van de weg toen tiendweg werd genoemd en het oostelijk deel (met de bocht) tiendkade.
Als Tiendkade al bekend uit 1394
Foto: Ja.

15

Gemeente Vianen (U)
Nadere aanduiding: Polders Hoogeland en Nederhoeven
Historische vermelding: 1758
Bron: UA Notariële akten U245a1-24
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°07'01.97" (zie 'bijzonderheden')
Huidige naam: Hogelandsche weg en Sportlaan
Huidige staat: verharde weg binnen de bebouwde kom.
Bijzonderheden: De Hogelandsche weg liep ooit door tot bijna in Hagestein, mogelijk heette dit deel ook tiendweg.
Foto: Nee

16

Gemeente Leerdam (ZH)
Nadere aanduiding: Oud-Schaik
Historische vermelding: 1696

Bron: Nieuwe Kaart Utrecht
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1200 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°06'52.97"
Huidige naam: Oud Schaik
Huidige staat: Verharde weg in de bebouwde kom
Bijzonderheden: geen
Foto: Ja

17
Gemeente Lingewaal (Gl)
Nadere aanduiding: Heukelum
Historische vermelding: 1549.
Bron: NA Kaart H 24
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°05'24.32"
Huidige naam: Tiendweg
Huidige staat: Verharde plattelandsweg, vrijwel onbebouwd.
Bijzonderheden: loopt dood in het zuiden. Daar mogelijk nog een onverhard deel.
Foto: Ja

18
Gemeente Leerdam (ZH)
Nadere aanduiding: Polder Oosterwijk
Historische vermelding: 1696
Bron: Nieuwe kaart Utrecht
Vermoedelijke lengte circa 1850: 4500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°05'18.64"
Huidige naam: Tiendweg
Huidige staat: verharde weg, in de bebouwde kom dicht bebouwd, daarbuiten nauwelijks
Bijzonderheden: geen
Foto: Ja

19
Gemeente Leerdam (ZH)
Nadere aanduiding: Kedichem
Historische vermelding: 1741
Bron: Ottens
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°02'47.23"
Huidige naam: Hooglandse Tiendweg
Huidige staat: verharde plattelandsweg, zonder bebouwing
Bijzonderheden: geen
Foto: Ja.

20
Gemeente Stichtse Vecht (U)
Nadere aanduiding: Maarssen
Historische vermelding: 1609
Bron: UA Ukap 328
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°02'45.89"
Huidige naam: verharde weg, nauwelijks bebouwd.
Huidige staat: Verhard
Bijzonderheden: Wordt in de archieven ook onder Maarsseveen genoemd. Mogelijk was de weg vroeger langer.
Foto: Ja.

21.
Gemeente Utrecht (U)

Nadere aanduiding: De Meern
Historische vermelding: 1832
Bron: pre-kadastrale kaart.
Vermoedelijke lengte circa 1850: 600 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°02'43.90"
Huidige naam: Westlandse tuin
Huidige staat: verharde weg in bebouwde kom.
Bijzonderheden: Mogelijk ooit langer geweest dan 600 meter.
Foto: Ja.

22.

Gemeente Lingewaal (Gl?)
Nadere aanduiding: Ontginning Hoogveld onder Spijk
Historische vermelding: 1760.
Bron: TdM IV 487-492
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2700 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°02'43.65"
Huidige naam: Tiendweg
Huidige staat: onverharde kade
Bijzonderheden: 1760 is het jaar waarin deze tiendweg is aangelegd.
Foto: Ja.

23

Gemeente Utrecht (U)
Nadere aanduiding: Alendorp
Historische vermelding: 1624
Bron: UA 221: kapittel sint marie inv nr. 1260
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1700 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5° 02'32.08"
Huidige naam: Alendorperweg
Huidige staat: Nog min of meer een plattelandsweg. Verhard en vrij dicht bebouwd.
Bijzonderheden: Deze weg of dijk is middeleeuws, mogelijk vroeg-middeleeuws. Mogelijk zelfs Romeins. Vanaf wanneer deze weg of dijk (ook) tiendweg werd genoemd is niet bekend. Hij heette lang Aldendorperdijk.
Foto: Ja.

24.

Gemeente Stichtse Vecht (U)
Nadere aanduiding: de polder Ruwel, in Breukelen.
Historische vermelding: 1564-1700
Bron: UA 221-045
Vermoedelijke lengte circa 1850: 700 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°01'46.29"
Huidige naam: Breukelerwaard
Huidige staat: verharde plattelandsweg met enige bebouwing.
Bijzonderheden: Een andere naam voor deze weg is Breukelerwaardse dijk, die is waarschijnlijk aangelegd in de 12e eeuw. De weg liep in 1696 door tot aan de Aa (in het noorden) en was ongeveer één kilometer lang.
Foto: Ja

25

Gemeente Utrecht (U)
Nadere aanduiding: Langs Vleuterweidsche polder, Vleuten
Historische vermelding: 1764
Bron: UA U211a2-144
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 5°01'16.78"
Huidige naam: Krogt
Huidige staat: randweg van De Meern

Bijzonderheden: Deze dijk is al aangelegd in de Middeleeuwen.

Foto: Ja

26.

Gemeente Utrecht (U)

Nadere aanduiding: Aan noordkant Harmelerwaard

Historische vermelding: 1655

Bron: kaart in Utrechts Archief: U2FC035

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1400 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 04°59'43.28"

Huidige naam: Dorpeldijk

Huidige staat: grotendeels verharde plattelandsweg met bebouwing.

Bijzonderheden:

a. Deze dijk is mogelijk al aangelegd in de Middeleeuwen.

b. Het huidige tracee van de Dorpeldijk is niet meer het historische

Foto: Ja

27

Gemeente Zederik (ZH)

Nadere aanduiding: Meerkerk

Historische vermelding: 1837

Bron: UA Kaart UHJ 205

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1900 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°59'32.26"

Huidige naam: Burggraaf

Huidige staat: Verharde plattelandsweg, vrijwel zonder bebouwing

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja

28

Gemeente Montfoort (U)

Nadere aanduiding: polder Heeswijk

Historische vermelding: 1485

Bron: UA Archief van de heerlijkheden heeswijk en achthoven 207-84

Vermoedelijke lengte circa 1850: 2500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°59'17.40"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: klein deel in bebouwde kom is verhard en bebouwd. Rest is onverharde en vrijliggende kade.

Bijzonderheden:

a. Volgens Den Uyl bestond deze tiendweg al in 1164-1169

b. In 1485 werd dit de Heeswijker tiendweg genoemd.

Foto: Ja

29.

Gemeente Stichtse Vecht

Nadere aanduiding: Polder Breukelen-Proosdij

Historische vermelding: 1726

Bron: UA U165a5-52

Vermoedelijke lengte circa 1850: 2500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°58'45.47"

Huidige naam: Scheendijk

Huidige staat: verharde weg, grotendeels zonder bebouwing.

Bijzonderheden: Deze weg heette eeuwenlang De Zogdijk, met Zogwetering en dateert van voor 1600.

Foto: Ja

30

Gemeente Lopik (U)

Nadere aanduiding: Jaarsveld
Historische vermelding: 1764
Bron: M. Bolstra, Kaart van het Hoogheemraadschap Rijnland
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°58'03.41"
Huidige naam: Oudslootseweg
Huidige staat: verhard en deels bebouwd.
Bijzonderheden: de weg was vroeger rechter dan nu.
Foto: Ja

31.

Gemeente Woerden (U)
Nadere aanduiding: polder Oudeland en Indijk in Harmelen
Historische vermelding: 1738
Bron: UA U162a 19-63
Vermoedelijke lengte circa 1850: 800 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°57'56.10"
Huidige naam: Tiendweg
Huidige staat: verharde weg, deels in bebouwde kom.
Bijzonderheden: Mogelijk vroeger verbonden met een tiendweg in de Harmelerwaard (die niet met zekerheid gelokaliseerd is: zie nummer 64).
Foto: Ja.

32.

Gemeente Zederik (ZH)
Nadere aanduiding: Polder Tienhoven bij Ameide
Historische vermelding: 1696
Bron: Nieuwe Kaart van Utrecht
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2500
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°57'45.92"
Huidige naam: Tiendweg
Huidige staat: Verharde plattelandsweg, alleen dichtbij Ameide met bebouwing
Bijzonderheden: Ligt deels naast de doorgaandeweg, maar is ook daar verhard
Foto: Ja

33

Gemeente Montfoort (U)
Nadere aanduiding: polder Schagen en Den Engh, onder Linschoten
Historische vermelding: 1746
Bron: Kaartboek van Rijnland
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1100 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°55'47.62"
Huidige naam: geen
Huidige staat: onverharde kade tussen de landerijen
Bijzonderheden:
a. deze tiendweg komt onder de naam D'Engher Tiendeweg voor op bovengenoemde kaart. En op die kaart ligt er een knik op de poldergrens, waardoor ik dit beschouw als een andere tiendweg dan die van Snelrewaard (nummer 36)
b. is deels verdwenen: bij het land getrokken.
Foto: Nee

34

Gemeente Montfoort (U)
Nadere aanduiding: Polders Kort Heeswijk en Willeskop
Historische vermelding: 1619
Bron: Beek, M. en M. Kooiman, Oudewater, geschiedenis en architectuur, p 47. Zeist 1993.
Vermoedelijke lengte circa 1850: 5500.
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°55'07.74"
Huidige naam: alleen het oostelijk gedeelte heet nog Tiendweg. Andere delen van het tracee

zijn verdwenen of vormen geen herkenbare weg meer. Daar heet het Willeskopse tiendwegwetering. De wetering (die vroeger langs de tiendweg liep) ligt er namelijk nog wèl.
Bijzonderheden: Wordt in een document uit 1728 tiendkade genoemd. De wetering loopt door in de gemeente Oudewater.

Foto: Ja

35

Gemeente: Lopik (U)

Nadere aanduiding: Polder Willige-Langerak

Historische vermelding: 1646

Bron: ONA Rotterdam, inv nr 334, aktenr 149, blz 373

Vermoedelijke lengte circa 1850: 4500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°55'43.86"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: verharde plattelandsweg, met verspreide bebouwing. Het westelijk deel dichter bebouwd

Bijzonderheden: geen

Foto: ja

36

Gemeente Oudewater (U)

Nadere aanduiding: Snelrewaard en Zuid-Linschoten

Historische vermelding: 1403

Bron: UA 1005-1 (St Stevens abdij van Oudwijk) , inv. nr. 1021

Vermoedelijke lengte circa 1850: 3500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 04°55'15.30"

Huidige naam: geen

Huidige staat: Op enkele korte stukjes onverharde kade na verdwenen: bij het land getrokken.

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja

37

Gemeente: Liesveld

Nadere aanduiding: polder Langerak

Historische vermelding: 1733

Bron: UA notariële akten inv. nr. U183, aktenr 29

Vermoedelijke lengte circa 1850: 4500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°54'33.59"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: vrijliggende kade, verhard, onbebouwd, op wat kleine delen na.

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja

38

Gemeente Hardinxveld-Giessendam (ZH)

Nadere aanduiding: Polder Hardinxveld, Boven-Hardinxveld

Historische vermelding: 1809

Bron: DIEP 648-1-8

Vermoedelijke lengte circa 1850: 2200 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4° 54'34.97"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: onverharde en vrijliggende kade. Alleen bij westelijke uiteinde wat bebouwing.

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja

39.

Gemeente Oudewater (U)

Nadere aanduiding: Polder Vliet en Dijkveld

Historische vermelding: 1428

Bron: Den Uyl, p 336.

Vermoedelijke lengte circa 1850: 1500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4° 52'18 71"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: onverhard vrijliggend pad, zonder bebouwing

Bijzonderheden: Tegenwoordig loopt deze tiendweg rechtdoor naar de provinciale weg, op sommige oude kaarten buigt de tiendweg in het oosten naar het noorden toe.

Foto: Ja

40.

Gemeente Giessenlanden (ZH)

Nadere aanduiding: vanaf Giessen-Oudekerk naar het westen

Historische vermelding: 1832

Bron: pre-kadastrale kaart

Vermoedelijke lengte circa 1850: 4500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°51'54.86"

Huidige naam: Giessendamse tiendweg en Benedenkerkse tiendweg

Huidige staat: onverhard tot half verhard

Bijzonderheden: Het meest oostelijke en onverharde deel ligt naast de verharde Torenweg. De rest is onverhard tot half-verhard.

Foto: Ja

41.

Gemeente Molenwaard (ZH)

Nadere aanduiding: Polder Liesveld bij Nieuwpoort

Historische vermelding: 1764

Bron: NA kaart H2438

Vermoedelijke lengte circa 1850: 2000 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4° 51'53.15"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: Grotendeels onverhard. Loopt over bijna zijn hele lengte parallel aan de Wilgenweg. De Tiendweg is vrijwel onbebouwd.

Bijzonderheden: geen

Foto: ja

42.

Gemeente Vlist (ZH)

Nadere aanduiding: polder Rozendaal

Historische vermelding: 1754

Bron: Povée, H (2004), Tien eeuwen tussen Lek en IJssel. Bussum. p. 34

Vermoedelijke lengte circa 1850: 5000 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°51'03 96"

Huidige naam: Tiendweg (met Tiendwegwetering Noordzijde en Tiendwegwetering Zuidzijde)

Huidige staat: Vrijliggende onverharde kade, zonder bebouwing

Bijzonderheden: staat op de kaart als 'Bovenhaastregtse 10e weg'

Foto: Ja

43.

Gemeente Schoonhoven of Bergambacht (ZH)

Nadere aanduiding: Polder Bergambacht

Historische vermelding: circa 1795

Bron: Povée, H (2004), Tien eeuwen tussen Lek en IJssel. Bussum. p. 86

Vermoedelijke lengte circa 1850: 3000 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°50'43.46" (Schoonhoven) of 4°47'07 39" (Bergambacht). Zie bij 'Bijzonderheden'.

Huidige naam: Kerkweg en Groene Kerkweg

Huidige staat: Deels onverhard naast de provinciale weg N210. Onbebouwd

Bijzonderheden: Op sommige kaarten beginnend bij Schoonhoven, op andere alleen deze naam voor het gedeelte van de weg ten oosten van Bergambacht. Ligt vanaf Bergambacht nog

over vrijwel de hele lengte naast de N 210, onverhard. Het deel Schoonhoven-Bergambacht ligt voor een kleiner deel ernaast.

Foto: Ja

44.

Gemeente Streefkerk (ZH)

Nadere aanduiding: Polders Streefkerk en Nieuw-Lekkerland

Historische vermelding: 1738

Bron: Ottens

Vermoedelijke lengte circa 1850: 12.500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°48'50.08"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: Vrijliggende kade, grotendeels half verhard. Geen bebouwing.

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja.

45.

Gemeente Sliedrecht (ZH)

Nadere aanduiding: Sliedrechtse polder

Historische vermelding: 1738

Bron: Nieuwe kaart van AV

Vermoedelijke lengte circa 1850: 4500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°48'16.22"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: Verhard, zonder bebouwing.

Bijzonderheden: Het grootste deel van de oude tiendweg ligt onder de A15. Er zijn nog wel wat stukken van het oorspronkelijke tracee bewaard gebleven en in de polder Matena ligt nog een stukje sloot.

Foto: Ja

46

Gemeente Vlist (ZH)

Nadere aanduiding: polder Stein

Historische vermelding: 1414

Bron: Taal, J., De archieven van de Goudse kloosters (Den Haag 1958) p. 237

Vermoedelijke lengte circa 1850: 4000 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4° 47'29.79" (NB: op sommige kaarten loopt de Tiendweg door tot de Opweg, of soms zelfs de Dubbele Wiericke).

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: Onverharde vrijliggende kade, zonder bebouwing.

Bijzonderheden: Het stuk weg tussen de aansluiting op de Oukoopsedijk en de Opweg heet nu ook Tiendweg. Dit was waarschijnlijk oorspronkelijk geen deel van de Tiendweg (maar van de Oukoope dijk).

Foto: Ja.

47.

Gemeente Vlist (ZH)

Nadere aanduiding: Polder Beneden-Haastrecht

Historische vermelding: circa 1521

Bron: Bicker Kaarten, A. (1990), Middeleeuwse watermolens in Hollands polderland, p173

Vermoedelijke lengte circa 1850: 3500 meter.

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°46'36.06"

Huidige naam: Korte tiendweg

Huidige staat: Onverharde vrijliggende kade, zonder bebouwing.

Bijzonderheden: loopt dood in het westen.

Foto: Ja.

48.

Gemeente Gouda (ZH)

Nadere aanduiding: polders Bloemendaal en Willens
Historische vermelding: 1336
Bron: GHA OA Grg 7
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2800 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°45'09.95"
Huidige namen: Voorwillenseweg, Karnemelksloot en Lange Tiendeweg
Huidige staat: Voorwillense weg: fietspad met brede weteringen aan beide kanten.
Karnemelksloot: bebouwde weg in bebouwde kom, een wetering aan de noordkant. Lange Tiendeweg: een stedelijke winkelstraat
Bijzonderheden: De tiendweg lag aan de zuidkant van wat later de Karnemelk is gaan heten.
NB: De Korte Tiendeweg in Gouda wordt weliswaar al in 1336 genoemd, maar het is geen zelfstandige tiendweg; het is een verlegging van een klein deel van de al eerder bestaande Lange Tiendeweg.
Foto: Ja (van alle drie de huidige delen)

49

Gemeente Nederlek (ZH)
Nadere aanduiding: polders Schuwacht en Den Hoek
Historische vermelding: 1648
Bron: GHA 0921-191
Vermoedelijke lengte circa 1850: 7000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°44'32.96"
Huidige naam: Wetering-Oost, Tiendweg-Oost en Tiendweg-West
Huidige staat: Verharde plattelandsweg, ten oosten van Lekkerkerk onbebouwd. Ten westen van Lekkerkerk dun bebouwd
Bijzonderheden: liep tot voor kort dood in het oosten
Foto: Ja

50.

Gemeente Graafstroom (ZH)
Nadere aanduiding: Polder Noordzijde bij Oud-Alblas
Historische vermelding: 1738
Bron: Nieuwe kaart AV
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°44'02.89"
Huidige naam: Tiendweg
Huidige staat: Vrijliggende kade, zonder bebouwing.
Bijzonderheden: Liep tot voor kort dood in het oosten.
Foto: Ja.

51.

Gemeente Papendrecht (ZH)
Nadere aanduiding: Papendrecht-Oosteind
Historische vermelding: 1712
Bron: DIEP 533-2553
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1300 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°43'43.28"
Huidige naam: Tiendweg-Oost
Huidige staat: onverhard pad zonder bebouwing
Bijzonderheden: geen
Foto: Nee

52.

Gemeente Gouda (ZH)
Nadere aanduiding: Polder Veerstablok
Historische vermelding: 1370
Bron: TdM III 342
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1600 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°43'37.68"

Huidige naam: Gouderakse tiendweg
Huidige staat: half verharde plattelandsweg met verspreide bebouwing.
Bijzonderheden: geen
Foto: Ja.

53.
Gemeente Papendrecht (ZH)
Nadere aanduiding: Papendrecht Westzijde
Historische vermelding: 1838-1848
Bron: GHAtlas 1, p. 82
Vermoedelijke lengte circa 1850: 4000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°42'46.16"
Huidige naam: Lange Tiendweg en mogelijk (kaartbeeld is erg verstoord) Henri Dunant singel
Huidige staat: Verharde wegen in de bebouwde kom
Bijzonderheden: Nummer 53 kan ooit samen met nummer 51 één tiendweg zijn geweest, maar nu sluiten ze niet meer op elkaar aan.
Foto: Nee

54.
Gemeente Ouderkerk (ZH) of Krimpenerwaard?
Nadere aanduiding: polders Middelblok, Kattendijksblok en De Nesse
Historische vermelding: 1370
Bron: TdM III 434
Vermoedelijke lengte circa 1850: 6000 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°43'36.63"
Huidige naam: Borgmanweg en – ten westen van Schaapjeszijde - Tiendweg.
Huidige staat: Onverhard en deels half verhard vrijliggende kade.
Bijzonderheden: Nadat de weg ruim 600 jaar Tiendweg had geheten, kwam iemand op het idee om omstreeks het jaar 2000 de naam te veranderen in de huidige. Dit als eerbewijs aan de overleden gedeputeerde Borgman, die zich bijzonder had ingespannen voor natuur en landschap. De heer Borgman zelf – historisch bewust als hij was – zou zich daar ongetwijfeld dood voor schamen.
Foto: Ja.

55.
Gemeente Gouda (ZH)
Nadere aanduiding: Oostpolder in Schieland
Historische vermelding: 1382
Bron: GHA OA Grg 161
Vermoedelijke lengte circa 1850: 5500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°41'33.81"
Huidige naam: Eerste en Tweede Moordrechtse Tiendweg
Huidige staat: Verharde wegen in bebouwde kom, met bebouwing.
Bijzonderheden:
a. ten westen van de Gouwe ligt de oorspronkelijke tiendweg als een zeer smalle en deels verdwenen kade naast de verharde weg die nu Tiendweg heet.
b. Vroeger liep de tiendweg door tot ver ten westen van Moordrecht.
Foto: Ja, van beide wegen.

56.
Gemeente Alblasserdam (ZH)
Nadere aanduiding: polder Kortlandse polder bij Alblasserdam
Historische vermelding: 1738
Bron: Nk AV
Vermoedelijke lengte circa 1850: 1400 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°41'31.12"
Huidige naam: Tiendweg (mogelijk alleen als lokale aanduiding)
Huidige staat: Onverhard en vrijliggend voetpad, zonder bebouwing.
Bijzonderheden: liep tot vrij recent dood in het oosten

Foto: ja.

57.

Gemeente Bergambacht (ZH)

Nadere aanduiding: Geerpolderpolder bij Berkenwoude

Historische vermelding: 1839-1848

Bron: GHAtlas I, p. 82

Vermoedelijke lengte circa 1850: 2500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°41'08.36"

Huidige naam: Oudelandseweg

Huidige staat: Verharde plattelandsweg met verspreide bebouwing

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja.

58.

Gemeente: Krimpenerwaard

Nadere aanduiding: Polder Kromme Geer en Zijde

Historische vermelding: 1696

Bron: Kaart van Hoogheemraadschap Krimpenerwaard

Vermoedelijke lengte circa 1850: 7000 meter

Destijds mogelijk oostelijke punt: 4°40'17.28"

Huidige naam: Tiendweg-Oost en Tiendweg-West plus een stukje Oude Tiendweg.

Huidige staat: Grotendeels een vrij liggende half-verharde en onbebouwde weg. Nadat een groot deel van het oude tracee ontbreekt, komt er nog een klein stukje helemaal aan de westpunt, de Oude Tiendweg, iets voor de Sliksloothaven.

Bijzonderheden:

a. De Tiendweg loopt door in de gemeente Krimpen aan den IJssel.

b. De Nieuwe Tiendweg in Krimpen ligt niet op het historische tracee.

Foto: Ja

59.

Gemeente Zundert (NB)

Nadere aanduiding: Wernhout

Historische vermelding: 1529.

Bron: Buiks, Chr (2004) 'Veldnamen in de gemeente Zundert' deel 2, p 171-172

Vermoedelijke lengte circa 1850: 500 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4° 38'45.36"

Huidige naam: Tiendpad

Huidige staat: Verharde weg in bebouwde kom

Bijzonderheden: Als Tiendpad is er een vermelding uit 1682.

Foto: Nee

60

Gemeente Krimpenerwaard (ZH)

Nadere aanduiding: Polder Krimpen aan de Lek

Historische vermelding: 1683

Bron: Douw en Leupenius, Kaart hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard

Vermoedelijke lengte circa 1850: 3200 meter

Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°38'27 62"

Huidige naam: Tiendweg

Huidige staat: Verharde weg, deels in de bebouwde kom en bebouwd, deels plattelandsweg, onbebouwd

Bijzonderheden: geen

Foto: Ja

61

Gemeente Ridderkerk (ZH)

Nadere aanduiding: Polder Oud-Reijerwaard

Historische vermelding: 1534

Bron: Gemeentearchief Rotterdam, 30: Archief Huis ten Donk in Ridderkerk, Regestenlijst 259
Vermoedelijke lengte circa 1850: 2500 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°38'25.05"
Huidige naam: Oudelande, Oosterparkweg en Oudlandseweg.
Huidige staat: Verharde weg in bebouwde kom
Bijzonderheden: heette lange tijd over de hele lengte Oudelandscheweg
Foto: Nee

62

Gemeente Giessenlanden
Nadere aanduiding: Polder van Giessen Bovenkerk (op recente kaarten Polder De Hei)
Historische vermelding: 1832
Bron: kadastrale kaart
lengte circa 1850: 1200 meter
Destijds mogelijk meest oostelijke punt: 4°52'50.42"
Huidige naam: Tiendweg
Huidige staat: Onverhard wandelpad zonder bebouwing.
Bijzonderheden:
Foto: Ja

63

Gemeente: Utrechtse Heuvelrug (U)
Nadere aanduiding: bij Sterkenburg, Langbroekerwetering
Historische vermelding: 17674
Bron: UA Notariële akte U188a26-15
Bijzonderheden:

14 niet-gelocaliseerde historische tiendwegen (in willekeurige volgorde)

Omdat de exacte plaats van deze tiendwegen niet is vastgesteld, kan het in enkele gevallen betrekking hebben op een van de hierboven genoemde wèl gelocaliseerde tiendwegen.

64.

Gemeente De Bilt (U)

Nadere aanduiding: Westbroek

Historische vermelding: 1602 – 1655

Bron: UA 725: Gereformeerd Burgerweehuis, 252-18

Bijzonderheden: Het gaat om landerijen die tussen de tienweg en de Westbroekerdijk lagen

65.

Gemeente: Harmelen

Nadere aanduiding: Harmelerwaard (U)

Historische vermelding: 1817

Bron: Archief van de ambachtsheerlijkheden Harmelen, Haanwijk, Harmelerwaard (sedert 1633) en Indijk (sedert 1810).

Bijzonderheden: Volgens een zegsman bij het streekarchief Vleuten-De Meern gaat het hier om de weg die nu Harmelerwaard heet, die langs de noordkant van de Leidsche Rijn loopt. Ik heb daar nog geen historisch bewijs van kunnen vinden. Op negentiende-eeuwse topografische kaarten is die weg via het Huis te Harmelen verbonden met de Tiendweg die nu aan de noordkant van de Bijleveld ligt.

66

Gemeente: Woudenberg (U)

Nadere aanduiding:

Historische vermelding: 1550.

Bron: UA: Archief rooms-katholiek kapittel sint pieter, 2.3.6.5.

Bijzonderheden: Omschrijving luidt: "Stukken betreffende het proces van het kapittel tegen Dyrck Reyerss. Te Woudenberg over het vrije gebruik van een tiendweg aldaar"

67

Gemeente: Stichtse Vecht (U)

Nadere aanduiding: Zwesereng bij Oud-Zuilen

Historische vermelding: 1633.

Bron: UA Archief Huis Zuilen, Waterstaat 87

Bijzonderheden: een bewoner/gebruiker krijgt de aanzegging dat hij deze 'ghemeyne weg'niet meer met hekken af mag sluiten.

68

Gemeente Oosterhout (NB)

Nadere aanduiding:

Historische vermelding: 1450.

Bron: Regionaal Historisch Centrum Tilburg, R Oosterhout 257 f7

Bijzonderheden: In dat document staat "den Theindewech dair die Hoghe en de Lege Thiende scheyden": de hoge en de lage landerijen.

69

Zegveld (ZH)

Nadere aanduiding: Zegvelderbroek

Historische vermelding: 1440

Bron:

Bijzonderheden: De omschrijving luidt: "2 morgen land [...] strekkend van de groene tiendweg tot Hagens hofstede"

70

Oisterwijk (NB)

Nadere aanduiding:

Historische vermelding: 1742
Bron: BHIC 5123.65 Index schepenprotocol Vught
Bijzonderheden:

71.

Gemeente: Utrechtse Heuvelrug (U)

Nadere aanduiding: Werkhoven.

Historische vermelding: 1710.

Bron: UA Archief van het huis Beverweerd. 76

Bijzonderheden: Het gaat om land "in het Broek, tussen de Langbroekerwetering en de Meer, en de gehele Veensesteeg tot aan de Kruis- of Tiendweg onder Driebergen".

72.

Dordrecht (ZH)

Nadere aanduiding: het zou om de Middelweg gaan, in Dubbeldam.

Historische vermelding: onduidelijk, mogelijk 17e eeuw

Bron: DIEP, archieftoegang 785, Polder "De Vierpolders" en haar voorgangers.

Bijzonderheden: Teixeira de Mattos noemt dit ook al een tiendweg. Maar hij is zelf een bron van na 1900 en het is niet duidelijk waar hij zijn vermelding op baseert

73.

Zeist (U)

Cattenboek

Historische vermelding: 1406.

Bron:

Bijzonderheden: Dit zou kunnen gaan om de huidige Godfried van Seystlaan

74.

De Bilt (U)

Nader aanduiding: bij Meyenhagen

Historische vermelding: 1792

Bron: historische kring De Bilt, archief van het huis Meyenhagen, inv. Nr 1.

Bijzonderheden: Bij een overdracht van de buitenplaats Meyenhagen staat bij de beschrijving van de begrenzing: : "Ten noorden de gemelde landen van den Ouden Brandenburg ter halver sloot zoverre die strekken en vervolgens de halve Tiendweg der landen van wijlen de heer van Lohorst".

75.

De Bilt (U)

Nadere aanduiding: bij Rhijnauwen

Historische vermelding: 1721

Bron: UA Notariële akte U144a8-167

Bijzonderheden: Er is in de stukken sprake van de "Hoge Tiendweg", die in de buurt van de Roggenbroodswetering en de Hoofdyk ligt. In een stuk uit 1745 wordt gesproken over "den Thiendweg nae Rhynauwen".

76.

Gemeente Utrecht

Nadere aanduiding: gerecht Lijnpad

Historische vermelding: 1660

Bron: UA 215-1471

Bijzonderheden: Deze tiendweg kwam uit op de Croeselaan, die toen nog Bleekersgracht heette, in de buurt van Lubbenes

77.

Monse tiendweg

1746

NA VOC opvarenden 1.04.02 inv nr 14203 fol 69